

VÅRE ROVDYR

årgang 3

2.89

issn 0801-4728

VÅRE ROVDYR

Postboks 17 - 2420 Trysil

Tidsskriftet VÅRE ROVDYR er medlemsorgan for foreningen
VÅRE ROVDYR, og utkommer fire ganger i året.

ANSVARLIG UTGIVER:
Foreningens styre

REDAKTØR:
Hilde Aaseth

Medlemskontingent 1989: Minimum kr 50,- pr. år
Abonnement.....:.....Kr 75,- pr. år
Postgiro 4 42 94 94.....Bankgiro 1800.20.97644

INNHold

Leder	61
Våre sponsorer	63
Hjelp !	63
Kongens gull til viltets mann	64
Hubroen må utryddes !	68
Prosjekt Vandrefalk Sørøst-Norge	69
Yngvar Hagen 80 år	74
Yngvar Hagen - en pionér innen viltforskning .	76
Lungholm Ulvepark	82
Skuddpremie for gauper	86
Referat fra årsmøtet	87

FORENINGEN VÅRE ROVDYR

arbeider for å spre fakta om rovpattedyr og rovfugler,
og for at disse artene skal leve i livskraftige bestander
og forvaltes etter norsk lov og internasjonale avtaler.

Forsidetegning: Viggo Ree

Baksidefoto: Paul Granberg

Trykk:
Gausdal Trykkeri

Utgitt med støtte fra
Verdens Naturfond

ULV!

I mai dukket en ensom ulv fram ved riksveien, like nord for Gjøvik. Den spiste av et rådyr som den sannsynligvis hadde drept, og ble behørlig forografert og beskuet av pressefotografer, politi og tilfeldig forbipasserende. Bildene viser et sammenkrøpet og stresset dyr, som langt fra er uberørt av menneskets nærvær. Dyrets lite skyhet fikk snart velkjente utsettingsteorier til å blomstre opp på nytt.

Omtrent på samme tid dukket det fram en bjørn i Pasvik som viste tilsvarende lite skyhet overfor mennesker. For noen år siden viste en annen bjørn i Pasvik de samme tendenser, og snappet matpakken fra Hermann Sotkajervi mens filmkameraet sørget for at hele fjernsyns-Norge fikk se episoden.

Reflekterer man over dette, må det logiske spørsmålet bli hvem som aler opp og setter ut halvtamme bjørner i Pasvik? Hvert år dukker det fram et større eller mindre antall elger, rever, tiurer og andre dyr som for kortere eller lengre tid viser "unormalt" lite skyhet overfor mennesker. Hvem i all verden er det som setter ut alle disse halvtamme dyrene??

Ikke så få slike dyr må bøte med livet for sin lettsindige omgang med "skapningenes herre" - mennesket. For vel et år siden ble en "syk" kongeørn avlivet. Veterinærinstituttet kunne ikke finne annet galt med fuglen enn at den hadde spist seg overmett - hvilket normalt gjør både dyr og mennesker dovne og lite lystne på fysiske anstrengelser. Men de som avlivet ørnen holdt hardnakkert på at fuglen var syk, og når ikke Veterinærinstituttet fant noe galt fysisk, måtte det være noe galt i fuglens hode!

Et av rovdyrmodstandernes vanlige argumenter er at vi "ikke har bruk for disse rovdyrene som folk aldri får se". Er det da slik å forstå at dyr må drepes fordi folk ikke ser dem, og de dyr som folk ser må drepes fordi de er unormale? I så tilfelle er det neppe i dyrenes hoder det gale sitter!

Gjøvikulven ruslet videre på sin ferd. Etter at Direktoratet for naturforvaltning fattet interesse for dyrets vandring, ble den bedøvet og påmontert radiosender. Under den videre ferd fikk peilemannskapet anledning til å se ulvens møte med et lys levende lam. Det endte med at gråbeinen flyktet hals over hode, som om den hadde møtt noe ujevnelig!

Men i Begnadalen ble dens møte med en saueflokk mer intimt. Et ti-talls sauer lå igjen bak den. Det ble oppstyr. Vakthavende lensmann forteller i et intervju med Gjøvik-avisen Samhold, at han samlet en flokk bævepene saueiere og dro ut for å jage ulven vekk fra beiteområdet. Etter at kontakt med dyret var oppnådd, dro lensmannen hjem, og like etter mistet Direktoratets peilemannskap (som var i terrenget) kontakten med dyret. Senere har ingen hørt et pip fra senderen - til tross for intenst etter-søk over store områder med fly og fra bakken!

På spørsmål om hvorfor jagemannskapet var bevæpnet, opplyser lensmannen at det var for å avlive eventuelle skadde sauer, og han legger til at han gjerne vil se den som tør gå ut i et terreng der man vet det befinner seg en ulv som nyss har drept sau!!

Etter en tid ble ulvens forsvinning anmeldt med anmodning om etterforskning som misstenkt ulovlig jakt. Så vidt en kan forstå, spilte det lokale lensmannskontor en sentral rolle i etterforskningen. Mange rykter gikk i en bestemt retning, men det tok tid før vedkommende ble avhørt og da med negativt resultat.

Den 4. juni har så avisen Østlendingen et oppslag om at det er organisert et hemmelig jaktlag på Finnskogen, som skal rykke ut når ulv blir sett. Bakgrunnen for dette er uten tvil de erfaringer som ble gjort med etterforskningen i Valdres, og den generelt labre innsats fra lokale lensmannskontorer i slike saker.

Vi forstår at enkelte saker kan føles ubehagelig for lensmenn, som skal leve videre i et snevert lokalmiljø. Deres oppgave er imidlertid å ta seg av lovbrudd og lovbrytere, og vårt politi bør kunne takle tøffere oppgaver enn å rydde opp i simpel ulovlig jakt. Allikevel spørs det om ikke tiden er inne til å få ansatt spesialister ved de enkelte politikammre til å ta seg av miljøkriminalitet. Men det haster, det er bl.a. bare 6-7 ulver tilbake i hele Skandinavia.

Paul Granberg.

Kjære medlem

STØTT VÅRE SPONSORER - OG HJELP OSS Å SKAFFE FLERE

VERDENS NATURFOND I NORGE (WWF/NORGE)

NES GRAVE- & SPRENGESERVICE A/S

KJELL HAVARD SJØLI

Autorisasjon D.1
2164 Skogbygda
Tlf. 06/ 90 83 60

HJELP!

Vi beklager at dette heftet kommer sterkt forsinket og er forholdsvis tynt. Stofftilgangen er svak, men dette kan du gjøre noe med ! Vi mottar gjerne småstoff og større artikler, gjerne med tegninger og svarthvittbilder. Aller helst ønsker vi oss trykkeklare manuskripter, men også håndskrevet stoff kommer godt med. Målet er å ta igjen det tapte, slik at de neste to nummer er ute hos dere i november og i løpet av januar. Til dette trenger vi din hjelp !

Red.

KONGENS GULL TIL VILTETS MANN

ved Paul Granberg.

Den 31. mars 1989 avsluttet viltforvalter Arne Gabrielsen, Hamar, sin 34-årige tjeneste innen offentlig viltstell, etter oppnådd aldersgrense. Han ble ved dette tildelt Kongens for-tjenestemedalje i gull. Vi gleder oss, først og fremst på Gabrielsens vegne, men også for at Kongens gull til en av våre faunaforvaltere betyr en annerkjennelse av hva vår ville fauna betyr for vårt samfunn.

Med Arne Gabrielsen er den siste av de fire første viltkonsu-lenter, som ble ansatt for å betjene distrikts-Norge, ute av tjeneste. Disse fire kan med god grunn betegnes som pionerene i norsk viltstell.

Vi har besøkt Gabrielsen og spurt han ut om hvordan det var å starte opp med en mer målbevisst faunaforvaltning i et distrikt på syv fylker, med en befolkning på 1,5 millioner, og hvor be-grepet "viltpleie" var ensbetydende med rovviltbekjempelse.

Hva ble dine første oppgaver som offentlig ansatt vilt-konsulent, Gabrielsen?

Det var å gå til et kontor med tomme hyller, uten annet å støtte seg til enn en jaktlov som slett ikke var like godt biologisk fundert på alle punkter. Man måtte sette seg ned og forsøke å utforme et viltstell med mål og mening, og så formidle dette slik at det kunne bli til praktisk nytte ute i våre marker. Det var mye å lære, uten noen bestemt læremester - selv om man

hadde Statens Viltundersøkelser som forskningsinstitusjon, og et jaktkontor i Landbruksdepartementet som det administrative organ.

Denne utformingsprosessen resulterte i boken "Jakt og Vilt", hvor et grunnriss av hva et mer målrettet og biologisk fundert viltstell måtte være. Boken ble solgt i 10.000 eksemplarer, og selv om man i dag kunne ønske å pynte litt på stoffet, har jeg merket meg at også dagens lærebokforfattere gjengir mye av dette stoffet nesten ordrett.

Hva anser du som de mest betydningsfulle fremskritt innen det offentlige viltstell i løpet av din tjenestetid?

Ja, det var et omfattende spørsmål. Man må huske at nær sagt hele vårt viltstell, slik vi kjenner det idag, har grodd frem i disse årene. Skal jeg trekke fram noe spesielt, må det først bli at det offentlige viltstell har befestet seg og gjort seg bevisst i vårt samfunn. Folk vet at man har offentlige organer hvor man kan søke råd, og at det finnes bestemte rettningslinjer som man skal forholde seg til. Slik var det ikke før. I dette bildet må jeg spesielt berømme våre viltnemnder rundt om i kommunene, og deres fylkesvise fellesorgan. Viltnemndene var jo allerede hjemlet i jaktloven av 1951, og jeg kan ikke se at det overhode hadde vært nylig å få til et organisert og fornuftig viltstell utover i distriktene uten disse. I stedet for et lite jaktkontor i Landbruksdepartementet, fikk vi i midten av 1960-årene et eget Direktorat til å ta seg av disse sakene, og det er nå underlagt et eget miljøverndepartement. Som erstatning for jaktloven av 1951, der viltstellet ble pålagt å underordne seg all annen næringsvirksomhet, fikk vi i 1981 en viltlov hvor andre næringsinteresser blir pålagt å ta hensyn til viltet ved arealdisponeringen. Det er jo en hel revolusjon!

I 1982 fikk vi miljøvernavedelinger rundt om i alle fylker, og viltkonsulentene - eller viltforvalterne som det nå heter - skal i prinsippet ha ett fylke som distrikt i stedet for syv fylker, slik jeg hadde fra starten av. Diskusjonene har ofte gått høyt, og selvsagt er det mye som både kan og bør diskuteres. Men etter at folk begynte å forstå at viltstell og faunaforvaltning er mer biologi enn politikk, har det blitt ryddigere.

Det er gledelig å se den brede tverrpolitiske enighet som i dag råder omkring disse spørsmålene. Det har flere enstemmige Stortingsvedtak bekreftet, men det var ikke slik utover bygdene i 1960-årene.

Vi vet at elgen og elgforvaltningen har stått ditt hjerte nær de siste årene, men da du begynte var vel utbetaling av skuddpremier for rovvilt og utsetting av hare det eneste som var viltstell i folks bevissthet. Har du registrert noen vesentlige endringer i menigmanns holdninger til rovviltet spesielt, og deres forståelse av samspillet mellom de forskjellige arter og mellom faunaen og naturmiljøet generelt sett?

I hvert fall det siste kan jeg si et ubetinget ja til. Begrepet økologi var knapt kjent i 1950-årene. I dag vet man at et dyr eller en fugl må finne dekning for sine livsnødvendige behov i omgivelsene for å kunne leve, og man vet at bestanden av vedkommende art aldri kan bli større enn det antall individer som området kan gi behovsdekning til. Man har sluttet å sette ut fasaner på Rørosvidda og mene at det er fornuftig viltstell! Man har også akseptert at et rådyr ikke kan leve av det graset som geita eller hjorten allerede har spist.

Begrepet biotopskjøtsel og biotopvern har befestet seg, og har gitt utslag både i skoglovgivning og viltlov. Men skogskjøtsel er et langsiktig arbeid og derfor haster det med å komme i gang på en bredere front med de praktiske tiltak.

Når det gjelder holdninger til rovviltet, er jeg nok redd for at det henger noe etter - kanskje spesielt innen enkelte jegerkretser. Når ny viten går på tvers av gammel tro, skjer det noe rart med en del mennesker. Man føler kanskje at man mister noe av sin identitet. At det ikke lengre var en stor ære å høste skuddpremier, falt nok enkelte veldig tungt for brystet.

Det er viktig for faunaforvaltningen at faktisk opplysning når ut til grunneiere, jegere og menigmann. Synes du denne oppgaven er tatt hånd om på en tilstrekkelig god måte i dag?

Jeg tror ikke man kan si det. Det har hele tiden vært et kapasitetsspørsmål. Stofftilgangen er stor for den som vil sette seg inn i sakene, men jeg synes nok at skoleverket har sviktet noe her. Det gjelder fra det laveste trinn og helt opp på høy-

skolenivå.

Men det finnes jo også en del mennesker som aldri vil motta informasjon som kan endre på gamle tradisjoner, avslutter Gabrielsen.

Vi ønsker at han får anledning til å glede seg over en komplett og rik norsk fauna gjennom mange pensjonistår!

Foto: Tom Fjellheim.

Hubroen må utryddes!

Thor Thue vil lade børsa - til kamp mot hubroen.

Våren nærmer seg. De forskjellige fuglearter gjør klare sine reder. Det gjelder også fiskeørnen. Fiskeørnen er en av de mest praktfulle storfugler vi har med et vingspenn på over to meter. Det er virkelig et syn å se den komme seilende som et fly. Den hekker i store gamle kronfurer ved tjern og vann. I Torpedalen har den sin fiskeplass på Rødslo-
ra. Den har kommet seilende langs vassdraget fra Krokvanna og Rødvanna i Vestfjella. Her inne har den hatt hekkeplass.

Nå er denne praktfuglen praktisk talt borte, etterat vi har fått ett av de verste rovdyr hit - hubroen. Fiskeørnen har måttet vike plassen. Hubroen plyndrer redene og tar eggene. Innen naturvernorganisasjonene er det enkelte som beskylder menneskene for ødeleggelsene.

Nei, hold dere til sannheten! Vi skal ha fiskeørn - og ikke hubro. En av dem må utryddes. Og det må bli hubroen! Den som har fulgt med fiskeørnen fra sitt vindu er Odd Brække på Rød i Torpedalen. Den som så naturfilmen på svensk TV forleden fikk se hva hubroen forsynte seg med. Hva ønsker dere å ha? Stå fram og si klart fra!

Thor Thue.

Innsendt av Johnny Eriksen, Halden

PROSJEKT VANDREFALK SØRØST-NORGE

1. Vandrefalkens situasjon

Generelt har alle rovfuglarter i Norge gått tilbake i dette århundre. Ødeleggelse av viktige leveområder, etterstrebelse gjennom jakt, og bruk av giftstoffer har vært de viktigste årsakene til dette. I dag er alle rovfuglarter fredet ved lov, og bruken av de farligste giftstoffer redusert. De fleste artene ser dermed ut til å være utenfor fare foreløpig.

Dessverre finner vi ikke de samme tegn på positiv utvikling overalt hvor vandrefalken finnes utbredt!

Bruk av for eksempel DDT, har ført til at den nesten har blitt utryddet i de fleste industrialiserte land. En konsekvens av dette er at vandrefalken blir enda mer etterspurt av egg- og trofesamlere. Flere steder er det derfor kun med menneskelig hjelp at arten overlever.

I Sørøst-Norge kjenner vi idag bare til 6 par vandrefalk. Arten er dermed fortsatt utrydningstruet i denne delen av landet.

2. Hvorfor er det viktig å redde vandrefalken?

Noen mennesker vil kanskje hevde at «en fugleart fra eller til, det spiller ingen rolle . . .». Vi kan ikke akseptere en slik holdning.

Vandrefalkens plass øverst i næringskjeden, betyr at den er spesielt utsatt for påvirkninger i miljøet. Tilbakegangen er et tydelig tegn på en natur i ubalanse. En god bestand av vandrefalk blir et symbol på et sunt og levende miljø.

Vandrefalken er heller ikke «bare en art». Den er en meget elegant flyver, og antagelig verdens raskeste fugl. I stup kan den komme opp i 300 km/t. Også våre etterkommere har krav på en slik naturopplevelse, og vi kan ikke godta at den forsvinner fra vår fauna.

3. Hva er prosjekt Vandrefalk Sørøst-Norge?

Prosjektet er dannet for å redde Vandrefalken fra utryddelse i Sørøst-Norge, og omfatter fylkene Østfold, Akershus, Oslo, Buskerud, Vestfold og Telemark.

Deltakerne er fugle- og miljøverninteresserte, som bruker mye av sin fri-

tid på vernearbeidet. Prosjektledelsen er en styringsgruppe som består av fagbiologer, med representanter fra de miljøvernorganisasjoner som støtter prosjektet. I hvert fylke er det oppnevnt personer som er ansvarlig for ulike tiltak i sitt område.

Det vil bli arbeidet med nødvendige vernetiltak på kort sikt, og med tiltak som er nødvendige for å sikre arten i fremtiden.

4. Hvilke tiltak vil prosjektet prioritere?

Prosjektet vil konsentrere innsatsen om følgende områder:

- * Overvåking av bestanden.
- * Vern av reirlokalteter.
- * Utsetting av avlsunger i reir hvor forholdene ligger til rette.
- * Innsamling og bearbeiding av all informasjon fra feltarbeidet.
- * Informasjon til almenheten om resultatene, samt råd og forslag til besluttende myndigheter.

5. Samarbeid med tilsvarende prosjekt

Noen av de giftstoffer som vandrefalken får i seg gjennom byttedyrene, påvirker dens evne til å få frem avkom. En virkning er at eggskallene blir for tynne til å bære rugende fugl, og knuste egg blir resultatet.

For å sikre bestanden på kort sikt, er vi dermed nødt til å hjelpe de hekkende parene. Det vil være å samle inn et eller flere egg, for å klekke disse ut ved en avlstasjon i Sverige eller Danmark. Når ungene er ruget ut, transporteres de tilbake til oss, og de settes så inn i reiret igjen.

Et annet tiltak er å fostre opp ungene til de er nesten flyvedyktige, og så sette de ut ved en egnet hekkplass. Dette kalles hacking. Ungene mates gjennom spesielle anretninger, og blir derfor ikke preget på mennesker. Vi håper noen vil vende tilbake til plassen i kjønnsmoden alder for å hekke.

Ved enkelte av reirene må det holdes vakt. Da er det viktig å ha nok frivillige, slik at de kan overvåkes over lengre perioder. Vandrefalken kan dessverre være utsatt for plyndring av eggamlere og falkonerer, men også forstyrrelser av intetanende turgåere, fjellklatrere o.l. kan være uheldig for fuglene.

6. Prosjektets støttespillere

Prosjektet støttes både av miljøvernorganisasjoner og private bedrifter.

Organisasjoner som støtter prosjektets arbeid idag:

Verdens Naturfond (WWF)

Norges Naturvernforbund

Norsk Ornitologisk Forening

Fearnley Data A/S

Brevig trykk a.s, Oslo

Ønsker også DU å støtte oss, ta kontakt med prosjektleder Odd Frydenlund Steen, på telefon (03) 52 70 20.

Prosjektadresse: Postboks 281, 3701 Skien

Bankgiro: 2610.32.52007.

Postgiro: 5 02 33 95.

LA VANDREFALKEN LEVE!

PROSJEKT VANDREFALK SØRØST-NORGE

OPPSUMMERING HEKKESESONGEN 1989

NYTT SIDEN SIST : Er det i ferd med å bli etablert en tredje lokalitet i Vestfold? Mange observasjoner ved en gammel, tradisjonell lokalitet i løpet av sommeren kan tyde på det. To fugler har blitt registrert minst to ganger, dessuten er en antatt ♂ observert her flere ganger. Første sikre observasjon er fra 17. juni, siste 14. august. Vi får nå håpe at vi kan operere med lokalitet V-3 til neste år....

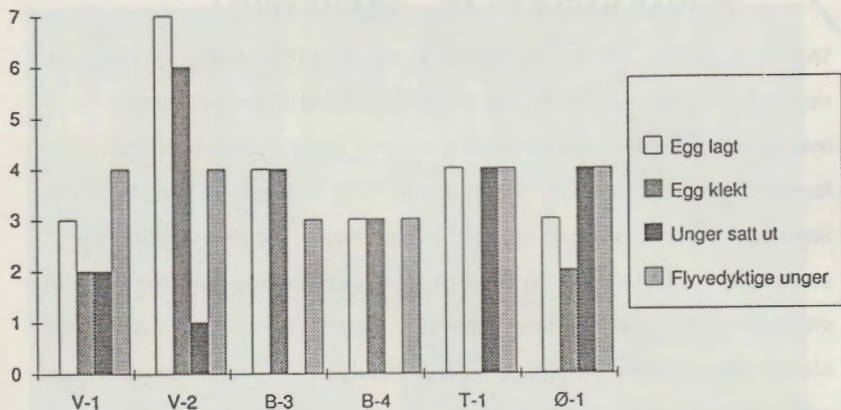
En vandrefalk har blitt observert minst tre ganger i sommer ved ytterligere en lokalitet bare ca. 1 mil fra nevnte lokalitet i Vestfold. Det er vel store muligheter for at det dreier seg om samme fugl(er). Denne ligger i Telemark og er også en tradisjonell hekkeplass, besatt fram til 1950-årene. Forøvrig var det Olav Hjeljord som "undersøkte" denne ca. 1952 og tok med seg det som var på reirhylla den gangen!!!

Mandag 7. august var det et større oppslag i Drammens Tidende & Buskerud Blad om en "jaktfalk" som hadde blitt funnet død under en kraftledningsgate, med en tamdue i klørne (norsk). Bildet avslørte imidlertid at det dreide seg om en vandrefalk! Vi handlet raskt og fikk hjelp av lensmann til å hente fuglen som viste seg å være en ♀. Fuglen var ring-/fargemerket med lilla ring på venstre bein og blank på høyre. Ut fra listene kunne vi se at det dreide seg om en 1987-modell fra Sverige. Og ikke nok med det, en telefon til Sverige fastslo også at det var en hacking-fugl! Spørsmålet er så om det kan være hunnen på B-3. Flere turer hit etterpå har bare resultert i observasjoner av ♂ med unger. Ingen har klart å avsløre om hunnen her har hatt ringer, men i fjor følte vi oss temmelig sikre på at det dreide seg om en 2K-♀, og at hun neppe hadde ringer. Avstandene blir imidlertid store på B-3, så ingenting er vel egentlig avgjort. Uansett, det er beklagelig at døden inntraff så tidlig for nok en vandrefalk. Men godt var det at den kom oss i hende. Fuglen er sendt til Veterinærinstituttet i Oslo, der de vil foreta de nødvendige prøver.

Det har blitt konstatert flere hackingfugler i 1989. På V-1 ble ringen avlest på den rødmerkede hunnen tidligere i sesongen, og det viste seg at hun altså er satt ut som hacking-unge i Bohuslan i 1984. En annen hunn, på lokalitet NVG i sørvest-Sverige har man også lest av ringen til. Denne fuglen ble satt ut til hacking i 1982.

Endel uklekte egg ligger igjen etter årets sesong. Disse skal sendes til miljøgiftanalyser, men spørsmålet var til hvem. En forespørsel til England resulterte i et tilbud på kr. 600,- /egg. Veterinærinstituttet i Oslo ville først ha en høyere pris, men etter litt forhandlinger sa de ja til å foreta analysene for samme pris.

Før vi tar en kort tur innom hver lokalitet, skal vi summere opp hekkeforløpet fra de seks vandrefalklokalitetene som vi nå overvåker:

Figuren viser antall egg lagt, antall egg klekt, antall unger satt ut og antall flyvedyktige unger ved hver lokalitet i 1989.

V-1: Alle ungene kunne følges ut juli, etter det foreligger det ikke noen rapport.

V-2: Stor aktivitet ut juli, og siste innkomne observasjon av ♂ med minst en av ungene ble gjort 20. august.

B-3: Stor aktivitet i juli og august. Siste observasjon av ♂ med to unger 27. august. Tidligere også bare ♂ med to unger (8.8.).

B-4: Full aktivitet til først i august, deretter ikke registrert noe. Ved et besøk 23. aug. ble ingen fugl sett.

T-1: Sistemann forlot reiret 26. juli. Stor aktivitet i dagene rett etter, men fuglene synes å ha blitt borte først i august. En byttedyrinnsamling 3. aug. førte til funn av en hettemåke, ringmerket i Kurefjorden, Rygge i Østfold 15. juni!

Ø-1: Det blir rapportert at fuglene har holdt seg ved lokaliteten i første halvdel av juli. Ved den gamle hekkeplassen står fortsatt Lytteutstyret på plass, og fuglene har også blitt hørt her i sommer.

T-skjortene har vi solgt ganske mange av i sommer, men det finnes fortsatt endel igjen til dere som ennå ikke har fått rotet dere til å kjøpe. Minner om at prisen er kr. 80,-.

Odd, tlf. 03 - 52 70 20 (jobb)

I andre deler av landet står det noe bedre til med vandrefalkbestanden. I "Truede virveldyr i Norge" (Direktoratet for naturforvaltning, rapport nr. 2 1988) regner man med at det finnes totalt 50 - 100 par, og at bestanden er økende. Arten betraktes fortsatt som direkte truet.

Red.

YNGVAR HAGEN 80 ÅR - GRATULERER !

Yngvar Hagen er en av nestorene i norsk villtforskning. Søndag 24. september fylte han 80 år, og undertegnede avla ham et besøk for å overbringe en hyldest fra Norsk Ornitologisk Forening og Foreningen Våre Rovdyr. Det var spesielt hyggelig for meg å representere disse to foreningene ved denne anledningen. Yngvar Hagen var den første i Norge som klarte å få slagugler til å hekke i fuglekasser, noe som har vært en viktig inspirasjon under mine egne studier av arten. Hagens mangeårige studier av rovfugler og uglers biologi resulterte i boken *Rovfuglene og villtpleien*. Da den utkom i 1952 ga den et revolusjonerende nytt syn på rovfuglenes rolle i naturen, og den var mange år forut for sin tid. Det var nok hovedårsaken til at den ikke ble solgt i noe stort opplag. I ettertid har imidlertid *Rovfuglene og villtpleien* blitt en villtbiologisk klassiker som det har vært svært vanskelig å oppdrive. Med denne boken la Yngvar Hagen en grunnsten i arbeidet med å endre det gamle rovvilthatet til en helhetlig forståelse av samspillet mellom villtartene. For denne innsatsen ble han i 1988 hedret som Norsk Ornitologisk Forenings sjette æresmedlem. Det var derfor også en stor glede for NOF at en lenge planlagt faksimileutgave av Hagens bok kunne presenteres i forbindelse med forfatterens 80-års dag. Det er Per J. Tømmeraas som har vært den drivende kraft for å gjennomføre utgivelsen av *Rovfuglene og villtpleien*, og boken anbefales på det varmeste for alle naturinteresserte. Men Yngvar Hagens virke strakte seg langt ut over rovfuglenes verden. Som leder av Statens Villundersøkelser fra 1955 fikk han stor betydning for hele spekteret av norsk villtforvaltning. Hans store betydning i denne sammenheng ble markert av Direktoratet for naturforvaltning (da Direktoratet for villt og ferskvannsfisk) med et festskrift ved Hagens 75-års dag i 1984. Den følgende artikkelen er hentet fra dette festskriftet, og er forfattet av Svein Myrberget. De som vil vite mer om Hagens innsats anbefales å lese Direktoratets viltrapport nr. 29.

Roar Solheim

Yngvar Hagen foretok mange av sine feltstudier ved Stortjern i Trysil, og han bidro i mange år som fast foreleser ved Oslo-universitetets barskogskurs i dette området. Stortjern, 16. juni 1981. Foto: Roar Solheim.

YNGVAR HAGEN - EN PIONER INNEN VILTFORSKNING

Svein Myrberget. Viltrapport nr. 29, s.1-6

Hele sitt aktive forskerliv har Yngvar Hagen arbeidet med viltforskning. Han har også alltid hatt en stor interesse for at forskningsresultatene skulle komme til praktisk nytte.

Han begynte tidlig på 1930-tallet studier over lirype og skogsfugl i Setesdalsheiene. Dette studiet resulterte i hans første større arbeid om fjærdraktens utvikling hos lirype. Midt på 1930-tallet begynte han for alvor å interessere seg for rovfugler og ugler - et arbeid som førte til selve pilaren innen norsk viltforskning "Rovfuglene og viltpleien", utgitt i 1952.

På 1950-tallet tok Hagen opp studier over hjorteviltet, først og fremst da vinterbeiting hos rådyr og elg - et arbeid som bl.a. har ført til hans foreløpig siste store publikasjon om elgens vinterbeite, publisert i 1983.

Hagen har også publisert flere arbeider som ikke er av spesiell interesse for norsk viltstell, men av stor vitenskapelig betydning. Det viktigste av disse er hans doktorgradsarbeid om fuglene på Tristan da Cunha.

I det følgende vil jeg legge hovedvekten på Hagens arbeider som er klart rettet mot viltstellet. Jeg har klippet fra hans populærvitenskapelige artikler, og håper at jeg ikke slik på noe punkt har forandret hans meninger:

Hva er viltforskningens mål?

Hagen formulerte dette slik: "Skal viltforskningen kunne fylle sin plass i den mangesidige sammenheng den står i, i et samfunn som etter hvert stiller mange og store krav, må den ha

en vid målsetting. Den gjelder hvorledes mennesket må forholde seg til viltet eller til de naturforhold som betyr noe for viltet. Målet er å sette samfunnet i stand til å forvalte den viktige naturherligheten som viltet og jakten representerer - forvalte den på en måte som er mest mulig givende både for det enkelte menneske og for samfunnet. Dette gjelder både de materielle verdier og de mindre håndgripelige, men likevel sterkt følte ikke materielle verdier som jakten og viltet representerer. Til disse hører selve jaktgleden med det sportslige og rekreative momentet, naturopplevelsene og den blotte glede over levende dyr i fri tilstand. Men viltforskningen må også ha for øye de oppgaver og problemer som en tilpasning mellom viltstellet og andre næringer stiller oss overfor. For ikke å bli misforstått må jeg føye til at også synspunkter knyttet til naturverntanken kommer inn. Synet er da at naturen skal brukes på en bevarende måte."

Hva er viltstell?

Hagen definerte viltstell slik: "Ordet viltstell bruker vi i videste forstand som en fellesbetegnelse på all vår virksomhet med å ta hånd om og nyttiggjøre den naturherlighet vi har i vårt vilt, nyttiggjøre den på en slik måte at det blir til varig nytte og til størst mulig glede for flest mulige. Viltstellet tar altså sikte både på å bevare, ordne og tilrettelegge vilkårene for vilt og viltproduksjon og også vilkårene for jakten, altså det å høste og utnytte det som høstes.

Sett under denne synsvinkel blir lovgivning og administrasjon på jaktens og viltets område, viltforskningen så vel som den alminnelige opplysnings- og rettledningstjenesten på jakt- og viltsektoren, fundamentale elementer i det vi mener med viltstell. Den lokale administrasjon, fra distriktsadministrasjonen til de enkelte viltnemnders arbeide blir også ledd i viltstellet. Også det som den enkelte grunneier, jaktberettigede eller sammenslutninger av disse i vald eller jaktområder foretar seg eller bør foreta seg i sine marker for å forvalte sine vilt- og jaktherligheter, kommer inn

under begrepet viltstell. Aller helst er det vel de siste leddene de fleste tenker på når det tales om viltstell i praksis. Også virksomheten til flere organisasjoner og forbund kommer inn i bildet.

Naturlige vilkår for viltproduksjon i Norge

Vårt vilt utgjør en del av vår natur og er undergitt naturens lovmessigheter. Når vi diskuterer vilt og viltstell på hjemmebane, i vårt eget land, må vi alltid ha i tankene de vilkår viltet har her i landet. Det har vært en ganske vanlig oppfatning at vi her i Norge kunne ha enorme viltmengder bare vi forstod å skjøtte bedre om viltet vårt. Vi hadde så store villmarker ble det sagt - som om viltrikdom bare skulle være et spørsmål om plass og relativ uberørthet. Men da har vi glemt hvor karrig landet vårt er, et isskurt fjell-land med enormt med stein over veldige vidder. Det meste av landet vårt ligger over skoggrensen og enda mer over dyrkingsgrensen. Knapt 3% av landet er oppdyrket. Det betyr at Norge er karrig når det gjelder planteproduksjonen, og vi bør kunne innse at jo mindre et lands planteproduksjon er, jo mindre blir bestanden av planteetende dyr. I Norge har vi i forhold til Europa sør for oss, en meget lang og hard vinter, vi har relativt kort vekstsesong og ikke alltid så mye sol og varme."

Rovviltbekjempelse

Helt til på 1960-tallet var bekjempelse av rovviltet for å skaffe mer småvilt, sterkt utbredt og oppmuntret ved en ukritisk bruk av skuddpremier. Hagen prøvde, til dels ved enkle, men lett forståelige argumenter, å få slutt på denne praksis:

"Etter atskillige undersøkelser som er gjort, kan en under ett for alle våre rovviltarter til sammen, regne at ett enkelt rovviltindivid tar ca. 80 stykker matnyttig vilt i gjennomsnitt pr. år.

Forsiktigvis skal vi likevel ikke anta at alt rovvilt som blir felt, ville ha levet et helt år til om det hadde unnsloppet. Men la oss si at det iallfall ville ha levet gjennomsnittlig en 7-8 måneder til. Antall jaktbart vilt som ville ha blitt drept av hvert rovvilt om dette fortsatt hadde fått leve, skulle da iallfall kunne anslås til ca. 50 som et middel.

Jeg forsøker her hele tiden å holde meg til den gjengse tankegang for å komme til det som er poenget. Da skulle jo avlivingen av noe slikt som 30 - 40 000 stykker rovvilt pr. år kunne gi oss en ganske enorm mer-produksjon av småvilt.

De virkelige forhold tar seg unektelig noe anderledes ut. Det er vanlig antatt at vår småviltbestand, så langt fra å gi oss noen stadig stigende avkastning, heller utvikler seg den motsatte veien. Apenbart må det vel iallefall være for oss alle, at de store bedringer i småvilt-situasjonen som så ofte har vært forespeilet oss som følge av en omfattende rovviltbekjempelse, de lar seg vanskelig påvise.

På grunnlag av dette og mange andre forhold mener jeg at rovviltbekjempelsen, og dermed selvsagt også skuddpremiesystemet ikke bør tillates å utvikle seg videre etter den kostbare og stigende linje som hittil har vært fulgt. Ser en bort fra tiltak som er nødvendige for å beskytte visse interesser mot de store rovdirene, måtte både den landsomfattende, organiserte rovviltbekjempelsen vi har hatt, og dermed også skuddpremiesystemet, på det nærmeste kunne avvikles som ikke svarende til sin hensikt."

Beskatningens rolle

Hagen er kjent som en meget aktiv og dyktig jeger. Han her i hele sitt virke forsvart jakt og fangst som helt legitime og samtunnsnyttige virksomheter:

"Når det gjelder en storviltbestand som er i balanse bl.a. i forhold til sitt beitegrunnlag, vil beskatningen neppe ha noen innflytelse på viltbestandens størrelse på lengre sikt så lenge

den ikke overstiger det som er rimelig i forhold til den årlige omsetning.

I enkelte områder hender det nok at det skytes for sterkt. Der forsøker en å bremse på jakttrykket med regulerende midler. Men selv om bestanden i et enkelt terreng blir overbeskattet og dette forhold ikke får vare for lenge, vil en nok til en viss grad kunne regne med tilsig fra mindre belastede områder. For tiden er overbeskatning av småvilt ikke noe særlig problem hos oss.

Vilt- og jaktinteresserte folk har lenge innsett nødvendigheten av å slå en sterk ring om det som ennå er igjen av anledning til jaktutøvelse i det moderne samfunn. Dette fordi en frykter for - eller har eksempler på - at en jaktutøvelse som objektivt sett er rimelig og nødvendig, på mange måter søkes stengt eller innsnevret ved aksjoner av forskjellig art fra den ikke-jaktinteresserte majoritet i samfunnet. I Norge vil vi nødig se våre storartede jaktmuligheter redusert til et rudiment eller gjort så komplisert at den alminnelige jeger vanskelig kan finne ut av dem."

Skogbruk/viltstell

Selv om Hagen arbeidet mye med fjellets dyr, står nok skogens dyr hans hjerte minst like nær, og han har vært svært opptatt av mulighetene til å påvirke skogsdriften slik at viltet blir minst mulig skadelidende:

"Hvilken virkning på miljøet til skogens dyre- og fuglearter har de hogstinngrep og den skogsdrift som foregår i dag? Spørsmålet er omtrent umulig å besvare kort, for skogen er befolket med så mange forskjellige arter pattedyr og fugl at det kunne skrives bøker om emnet. En må derfor helst uttrykke seg generelt.

Et hogstinngrep i den form det oftest skjer i dag, med blottlegging av store flater, er et meget radikalt inngrep i skogsmiljøet og kan vel på mange måter virke sjokkartet. Om f.eks. et stort felt legger bar en hel ås som tiuren har hatt

til spillplass, vil hele tiurleiken være ødelagt for så lang tid fremover som det tar før skogen vokser til igjen til bortimot sin opprinnelige tilstand. Ofte hevdes at tiurene møter opp og spiller mellom toppene etter hogsten. Det er kanskje ment som en slags unnskyldning og at det ikke var så farlig å hogge der. Sannsynligvis er dette bare en illusjon. Tiuren kan nok innfinne seg første våren etterpå og prøve å finne seg til rette på den gamle spillplassen, men erfaringene viser at forholdet ebber ut temmelig fort og etter få år er det tomt på stedet.

Derimot kan det tenkes at et blottlagt felt etter få år kan virke positivt f.eks. for orrfuglen når det begynner å vokse til igjen og hvis markvegetasjonen utvikler seg gunstig og ikke bare blir en smyleeng, noe bare hårviltet drar nytte av.

Hvis en først alvorlig vil, er det sikkert mange muligheter for å tilpasse skogsdrift og inngrep i skog til viltets krav. En må bare ha klart for seg hvilke viltarter en ønsker å hjelpe. Det er f.eks. ikke sikkert en ønsker å tilrettelegge for en større elgbestand enn en har. Iallfall er dette problemet aktuelt når elgskadene på skogen er besværlig store. Elgen synes imidlertid å ha så stor toleranse til forskjellige situasjoner i skogen at den sannsynligvis mest vil reagere på hva det finnes av faktisk tilgang på føde i skogen sommer eller vinter, kanskje særlig om vinteren."

Sluttord

Disse små kutt fra Hagens brede og allsidige populærvitenskapelige produksjon gir ikke noe fullstendig inntrykk verken av bredden eller dybden av hans arbeider. Skulle jeg selv velge en kort karakteristikk av hans arbeider, vil jeg si at han har en enestående innsikt i samspillet i naturen. Ofte har han trukket konklusjoner på et spinkelt materiale, konklusjoner som senere forskning har vist er fullt holdbare. Hvis han hadde publisert mer på internasjonale språk, ville han sikkert ha stått like sterkt fram som pioner i det internasjonale bilde, som han i dag gjør det innenfor Norden.

Lungholm ulvepark

Morten Bilet

"Lungholm Ulvepark" står det på et skilt som peker inn mot en frodig løvskog, tett inntil en gedigen herskapseiendom. Vi er lengst sør på Sjælland nær byen Rødby.

Vi følger den smale veien inn til "parken", og treffer Freddy Worm Christiansen, som sammen med kona Britta Rothausen, er initiativstakere til parken som ble startet i 1974. Begge to er etologer (atferdsforskere), og hovedformålet ved parken er å studere ulvenes atferd rundt og i selve hiet helt i fra valpenes fødsel. Parken drives på egne midler, da offentlig støtte ikke er å få, bl.a. fordi ulven ikke har eksistert i Danmarks fauna på over 150 år. Den siste ble skutt i år 1813. Freddy forteller at de må ha annet arbeid for å holde driften i gang, men inntekten fra salg av billetter og ulve-artikler kommer godt med, slik av atferdsforskningen kan føres videre.

Pr. august 1989 har parken fem ulver av kanadisk opprinnelse, av underarten Canis lupus occidentalis - Canadian Timber Wolf. Denne er noe høyere (skulderhøyde opptil 85 cm) og mer variabel i fargen enn den underarten vi har her i Nord-Europa. Den første ulven de fikk kom fra Zürich Zoo i 1971, og dens foreldre var igjen hentet som valper i Kanadas villmark. "Ulven Samson" er en boktittel fra 1978 om denne ulvens tre første leveår i nær kontakt med sine eiere og deres barn. Samson er også stamfar til de øvrige ulvene i parken, og var leder for flokken fram til sin død i 1986. Hunnulven Uni, som ble født i 1978, er et annet medlem av flokken, og hun er blitt særlig kjent for sitt menneskevennlige vesen og sin dyktighet i dressur (politihundeksamen).

Ulvne oppholder seg for det meste i en svært rommelig innhegning. Når de skal beskes av de besøkende, flyttes de til et mindre, mer oversiktlig område. Ulvene tas daglig med på skogsturer, hvor det også gjøres iakttagelser av bl.a. markeringsatferd.

Ulvemuséet er å finne i en stall som Britta og Freddy har fått leie av Lungholm-godset. Omgivelsene har flere gamle, fasjonable bygninger, og godseieren titulerer seg baron. Visse komplikasjoner er det med denne løsningen, for vinterstid er stallen faktisk fylt med hester. Men de har fått mye ut av lokalet, og det er blitt litt annerledes enn andre muséer. Enkelt og pent er rommet blitt innredet med lett og fin informasjon om det meste som har med ulv å gjøre. At ulven er og har vært populær i mange av Europas land, kan man se ved at den er brukt som symbol på utholdenhet og styrke på byvåpen, mynter, frimerker og mange andre ting. Men om den er like populær i levende live er en annen sak ! I sterk kontrast til dette er menneskets hat og forfølgelse av dette dyret vist ved diverse stygge og lumske fangstmetoder.

Jeg ble noe overrasket da jeg fikk se foreningens Våre Rovdyrs emblem og tidsskrifter på en av utstillingsveggene. Vår forening og en mengde andre organisasjoner sto oppstilt på rekke og rad. Freddy forklarte at han ønsket å vise bredden av verdens organisasjoner som er opptatt av vern av ulv og rovdyr generelt. Av slike er det spesielt mange i Nord-Amerika, hvor det ennå finnes levedyktige stammer av ulv. Det er ingen tvil om at muséet på en enkel og effektiv måte har klart å få fram et budskap som alle forstår. Man vil vise det sanne og riktige bilde av ulven, som gjennom århundrene kun er blitt sett på som et blodtøstig og djevlesk dyr som ikke skulle hatt livets rett.

Britta og Freddy er meget opptatt av folks holdninger til ulven og håper med denne utstillingen at de kan endre de eventuelle negative oppfatninger til arten, slik at det kan bidra til å beholde ulven som en naturlig del av Europas fauna. De to kjente godt til Norges rovdyr/husdyr-problematikk, og lurte på om vi i Norge nå er i ferd med å forvalte bort de siste individene av ulv i landet vårt. Dette hadde de vanskelig for å forstå i og med våre internasjonale avtaler og forpliktelser.

Men det er altså atferdsforskningen som er det primære ved ulveparken, og fra disse studiene er det bl.a. kommet en rapport "Behaviour patterns inside and around the den of a captive

wolf pack, report no. 1". Jeg tror at denne rapporten er tilgjengelig ved henvendelse til parken. Jeg vil anbefale de som måtte befinne seg i nærheten å ta en tur innom Lungholm Ulvepark, for det er et severdig sted, hvor man kan føle nærheten til dette sagnomsuste, flotte rovdiret.

En takk til Freddy for informasjon og til Britta for en luftetur med ulven Uni. Ytterligere informasjon kan fås ved henvendelse til:

Lungholm Ulvepark
Rødbyvej 20
DK-4970 Rødby tlf 03-900326

Åpningstider daglig kl 10-18 i perioden 1. juni - 31. oktober

Britta Rothausen og Freddy W. Christiansen med en av ulvene

Fra ulvemuséet

Freddy W. Christiansen foran muséet

FORSIDEN AV HEFTET

Vandrefalk-frimerket til Viggo Ree kom ut i 1981 under temaet "Truede arter" i serien Norske Fugler. Postverket ga i årene 1980-83 ut i alt 12 frimerker i denne serien, hvorav Viggo Ree laget 10 og Jon Fjeldså 2. Vandrefalken er det første norske frimerke med motiv av en falk. Serien var veldig populær, og nå venter mange dyreglade filatelister og naturinteresserte på den neste serien med norske dyr laget av Viggo Ree. Kanskje blir det seler eller rovpattedyr neste gang ?

Skuddpremie for gauper

Setermoen HT - Kjell Solbakken

Dyrøy og Sørreisa vil ha Salangen kommune med på en ny felles skuddpremie-ordning for gauper, men Salangen takker nei. Årsaken er at Salangen allerede har inngått avtale med Bardu og Målselv om en interkommunal skuddpremie-ordning.

Før jul behandlet Dyrøy kommunestyre spørsmålet om en kommunal skuddpremie (fellingsvederlag) for gaupe. Dyrøy-politikerne ønsket imidlertid å få istand en interkommunal ordning, med felles skuddpremie i flere kommuner i Indre Sør-Troms regionen. Dyrøy ønsket samarbeid med Sørreisa og Salangen.

Nå viser det seg imidlertid at Salangen kommune allerede har en felles skuddpremie-ordning sammen med Bardu og Målselv. Denne ordningen går ut på at hver av de tre kommunene betaler 500 kroner hver i fellingsvederlag for hver gaupe som felles i en av de tre kommunene. Tidligere var også Gratangen med i denne felles-ordningen i Indre Troms, men har nå trukket seg ut.

Senest i fjor betalte Salangen kommune ut et fellingsvederlag på 1500 kroner for tre gauper, som alle ble felt i nabokommunen Bardu. Og ettersom Salangen har denne ordningen med nabokommunene i nord, ønsker ikke Salangen friluftsnemnd at kommunen skal inngå en ny felles ordning med Dyrøy og Sørreisa

kommuner. Også viltneemnda i Salangen går inn for å fortsette samarbeidet med Bardu og Målselv.

Ut fra dette har Salangen-rådmann Nic. Sund vendt tomme

ned for samarbeid med Dyrøy og Sørreisa, når det gjelder skuddpremie for gauper. Kommende torsdag skal saken opp til behandling i formannskapet.

Viltlovens § 51:

"SKUDDPREMIER ER FORBUDT.

Departementet kan allikevel godkjenne at det utbetales skuddpremie eller fellingsvederlag for felling av pattedyr og fugler som anses særlig skadelige, og kan herunder gi regler om vilkårene for og om fremgangsmåten ved utbetaling av skuddpremien eller vederlaget."

REFERAT FRA ARSMØTET PÅ MARIDALEN SAMFUNNSHUS 31. MARS 1989

Leder Paul Granberg ønsket de ca 70 framømte velkommen til årsmøtet. Møteinnkalling og dagsorden ble godkjent, og Roar Solheim ble valgt til møteleder og Jon Bekken til referent.

Lederen leste opp årsberetningen, og kasserer Jon Bekken la fram regnskap for 1988.

Det var årsmøtets klare mening at kontingenten for 1990 burde økes i forhold til satsen som t.o.m. 1989 har vært "minst kr 50,-". Etter at flere forslag var drøftet, ble "minst kr 75,-" vedtatt.

Valgkomitéens sekretær Viggo Ree ledet valget. Tre av styremedlemmene og alle de fire vararepresentantene er på valg hvert år. To av de styremedlemmene som var på valg, Irene Tjørve og Jon Opheim, ønsket ikke gjenvalg. Komitéens forslag ble bifelt ved akklamasjon:

Styre:	Paul Granberg (på valg 1990)	Roar Solheim
	Bjarne Enger -	Bjørn Tore Bækken
	Jon Bekken -	Morten Bilet
	Hilde Aaseth	

Vara:	Geir Sjøli	Yngve Kvebak
	Arne Flor	Hans-Jørgen Wallin Weihe

Valgkomitéen, som har følgende sammensetning, ble gjenvalgt:

Viggo Ree (sekr.)	Fredrik Heitkötter
Jon Østeng Hov	Geir A. Sonerud (vara)

Revisor Ole-Johnny Myhrvold ble gjenvalgt.

Under eventuelt orienterte Viggo Ree om forholdene i Barentshavet, om myndighetenes håndtering av fiskeressursene og om følgene for andre deler av økosystemet. Bjarne Enger redegjorde for forskjellen i utforming av nødvergeparagrafen i odeltingsproposisjonen og i viltloven. I den endelige utformingen er også begrepet "når det er fare for direkte angrep på bufe og tamrein" tatt med, mens nødverge opprinnelig bare gjaldt ved direkte angrep.

Bjørn Iuell, som akkurat var i ferd med å slutte i sin stilling i Verdens Naturfond, hilste til årsmøtet og fortalte om de første kontakter mellom Våra Rovdjur og WWF, som etter hvert resulterte i en egen norsk organisasjon. Han betonte også det positive i at vår forening har sin hovedtyngde utenfor Oslo, bl.a. i det heteste av rovdryfylkene, Hedmark, og at vi etter hvert har avlastet og supplert de andre naturvern-organisasjonene innenfor et viktig virkefelt.

Etter en pause med bevertning og livlig utlodning fortalte rovdrykonsulent på Østlandet, Petter Wabakken, om sitt arbeide med de store rovdrya til en lydør forsamling. Han kom bl.a. inn på telemetriresultater og nye vurderinger av bestandsstørrelsene.

Jon Bekken

STYRET

Leder Paul Granberg, 2620 Follebu, priv. 062-20006

Sekretar Roar Solheim, Boks 3495, 0406 Oslo 4
priv. 02-183585

Kasserer Jon Bekken, H. Hårdrådes v. 4, 2322 Ridabu
priv. 065-26984

Redaktør Hilde Aaseth, Solhaug, Holakryssset,
2312 Ottestad priv. 065-78356
arb. 065-27540

Styremedl. Bjørn Tore Bækken, mobil 094-92423
Sliperivn. 4, arb. 062-66065
2600 Lillehammer helg 064-50073

Morten Bilet, Slengåsen 7, priv. 06-879439
2020 Skedsmokorset arb. 02-160010

Bjarne Enger, Flinterud, 2145 Galterud
priv. 066-67664

Vararepr. Arne Flor, G. Knudsens v. 36, 4815 Saltred
priv. 041-31695

Geir Sjøli, Furusvingen 33, 2164 Skogbygda
priv. 06-908535

Yngve Kvebak, K. Alvssons v. 21, 0574 Oslo 5
priv. 02-221179

Hans-Jørgen Wallin Weihe, Thorstadvei 6,
2600 Lillehammer priv. 062-58394

Lokalkontakter

(i tillegg til styret)

Nord/Midt-Troms

Hans Prestbakmo
Trollbakken 6
9220 Moen
j/p 089-31324

Sør-Troms

Ole Halvorsen
Straumen
9410 Borkenes
p 082-92492

N-Trøndelag

Svein Georg Hove
c/ø R.Kvelstad
Høvdingvn. 55
7700 Steinkjer
p 077-62559
j -66279

Ottadalen

Per Bådschaug
Boks 155
2686 Lom
p 062-11418

Land/Valdres

Geir Høitomt
Bygdinvn. 6
2900 Fagernes
p 063-60120

Øvre Romerike

Geir Sjøli
Furusvingen 33
2164 Skogbygda
p 06-908535

Nedre Romerike

Nils Ivar Vestby
Jernehanevn. 20
1920 Sørumsand

Buskerud

Ulf Myhrvold
Ramberg landpost
3600 Kongsberg
p 03-762482

Aust-Opder

Arne Flor
Gunnar Knudsens v 36
4815 Saltrød
p 041-31695

Finmark

Hans Dransfeld
9930 Neiden
p 085-96307

Nord-Helgeland

Tom Eirik Ness
Almenningen 14
8614 Ytteren
p 087-68821
j -51047

Trollheimen

Morten Ree
7332 Løkken
p 074-96391

Røros

Tom Johansen
Hådalén
7460 Røros
p 074-12230

Nord-Østerdal

Hans J. Engan
2500 Tynset
p 064-80440

Elverum

Burny Iversen
Strandbygdvn. 48 A
2400 Elverum
p 064-13851
-11800

Kongsvinger

Ole-Johnny Myhrvold
Soleiebakken 62
2200 Kongsvinger
p 066-14036

Eidsvoll/Hurdal/Nannestad

Hallgeir B. Skjelstad
2090 Hurdal
p 06-989041

Maridalen

Viggo Ree
Kasa, Maridalen
0890 Oslo 8
p 02-691747
j -426570

Vestfold

Jørn Thollefsen
Hagtvedt
3270 Nanset
j 034-99500

Sør-Trøndelag

Jon Østeng Hov
7480 Ålen
p 074-15477

Møre og Romsdal

Gunnar Godø
Volsdalsbakken 39
6077 Ålesund
p 071-37117

Sogn og Fjordane

Anne Rudsengen
Postboks 72
5881 Kaupanger

Hordaland

Rune Olav Vetås
Marikøllen 6
5088 Mjølkeråen
j 05-239089
p -185282

Rogaland

Svein Efteland
Boks 190
4060 Kleppe
j 02-421107
p -483347

Vest-Agder

Eivind Mavland
4653 Hægeland
j 042-22265

RETURADRESSE:

Foreningen Våre Rovdyr

Postboks 17

2420 Trysil

